ZBIERKA ZÁKONOV
SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Ročník 2023

Vyhlásené: 20. 10. 2023 Vyhlásená verzia v Zbierke zákonov Slovenskej republiky

Obsah dokumentu je právne záväzný.

402

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

PL. ÚS 1/2021-164

V mene Slovenskej republiky

Ústavný súd Slovenskej republiky v pléne zloženom z predsedu Ivana Fiačana a sudcov Jany Baricovej, Ladislava Duditša, Libora Duľu, Miroslava Duriša, Rastislava Kaššáka, Jany Laššákovej (sudkyňa spravodajkyňa), Miloša Maďara, Petra Molnára, Petra Straku, Ľuboša Szigetiho, Roberta Šorla a Martina Vernarského o návrhu **skupiny 30 poslancov Národnej rady Slovenskej republiky**, zastúpených advokátskou kanceláriou KALLAN Legal s. r. o., Súmračná 25, Bratislava, IČO 52 304 604, v mene ktorej koná advokát JUDr. Robert Kaliňák, na začatie konania podľa čl. 125 ods. 1 písm. a) Ústavy Slovenskej republiky o súlade § 58 ods. 2 a 3 zákona č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon v znení neskorších predpisov s Ústavou Slovenskej republiky, Dodatkovým protokolom k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a Chartou základných práv Európskej únie takto

r o z h o d o l :

1. Ustanovenia § 58 ods. 2 a 3 Trestného zákona **nie sú v súlade** s čl. 1 ods. 1, čl. 13 ods. 4, čl. 16 ods. 2 a čl. 20 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky.
2. Vo zvyšnej časti návrhu **n e v y h o v u j e** .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Návrh na začatie konania

1. Ústavnému súdu bol 10. februára 2021 doručený návrh navrhovateľov na začatie konania podľa čl. 125 ods. 1 písm. a) Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) o súlade § 58 ods. 2 a 3 zákona č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný zákon“) s čl. 1 ods. 1, čl. 13 ods. 4, čl. 16 ods. 2, čl. 20 ods. 1 a čl. 50 ods. 1 ústavy, čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dodatkový protokol“) a čl. 17 Charty základných práv Európskej únie (ďalej len „charta“) v spojení s čl. 52 ods. 1 charty.
2. Dňa 26. februára 2021 bolo ústavnému súdu doručené podanie označené ako *„Rozšírenie návrhu na začatie konania Ústavného súdu o súlade právnych predpisov“*, ktorým navrhovatelia rozšírili petit predmetného návrhu na začatie konania o súlade právnych predpisov tak, že namietli nesúlad napadnutých ustanovení aj s čl. 49 ods. 3 charty.

3. Návrh na začatie konania bol zaevidovaný pod sp. zn. Rvp 282/2021 a v súlade s čl. V a čl. X Rozvrhu práce Ústavného súdu Slovenskej republiky na obdobie od 1. januára 2021 do 31. decembra 2021 v spojení s § 46 a § 243 ods. 2 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) bol náhodným výberom pomocou technických a programových prostriedkov pridelený sudkyni Jane Laššákovej ako sudkyni spravodajkyni.

Sudkyňa spravodajkyňa listom zo 17. februára 2021 v zmysle § 49 ods. 4 zákona o ústavnom súde predsedovi ústavného súdu oznámila možné dôvody svojho vylúčenia z konania a rozhodovania v danej veci.

3.1. Ústavný súd uznesením č. k. PL. ÚS 1/2021-53 zo 17. marca 2021 rozhodol, že sudkyňa ústavného súdu Jana Laššáková nie je vylúčená z konania a rozhodovania vo veci vedenej na ústavnom súde pod sp. zn. Rvp 282/2021.

4. Ústavný súd 12. mája 2021 na neverejnom zasadnutí pléna predbežne prerokoval návrh na začatie konania a uznesením č. k. PL. ÚS 1/2021-61 ho v celom rozsahu prijal na ďalšie konanie a návrhu na pozastavenie účinnosti napadnutých ustanovení nevyhovel.

5. Navrhovatelia svojím návrhom napádajú ustanovenia § 58 ods. 2 a 3 Trestného zákona, ktoré boli do Trestného zákona doplnené s účinnosťou od 1. septembra 2011 zákonom č. 262/2011 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony. Pôvodné znenie § 58 ods. 2 Trestného zákona bolo nahradené novým znením § 58 ods. 2 Trestného zákona a zároveň bol § 58 Trestného zákona doplnený o nový odsek 3.

5.1. Navrhovatelia argumentujú, že zatiaľ čo pri fakultatívnom ukladaní trestu prepadnutia majetku podľa § 58 ods. 1 Trestného zákona všeobecný súd uplatňuje zásady ukladania trestov určené § 34 Trestného zákona, v prípadoch upravených napadnutými ustanoveniami sa trest prepadnutia majetku ukladá obligatórne a uplatnenie zásad podľa § 34 Trestného zákona je vo vzťahu k trestu prepadnutia majetku vylúčené. Účinky napadnutých ustanovení teda spočívajú v tom, že konajúci súd uloží trest prepadnutia majetku bez ohľadu na to, či zodpovedá relevantným ústavným princípom a zásadám ukladania trestov podľa § 34 Trestného zákona, a zároveň trest prepadnutia majetku postihuje celý majetok páchateľa bez ohľadu na čas a spôsob jeho nadobudnutia.

I.1. Namietaný nesúlad napadnutých ustanovení s čl. 1 ods. 1 ústavy v spojení s čl. 16 ods. 2 ústavy:

6. Pokiaľ ide o namietaný nesúlad napadnutých ustanovení s čl. 1 ods. 1 ústavy v spojení s čl. 16 ods. 2 ústavy, navrhovatelia v podstatnom uvádzajú, že napadnuté ustanovenia činia uložený trest prepadnutia majetku potenciálne krutým, resp. neprimeraným a nespravodlivým. Podľa názoru navrhovateľov z čl. 16 ods. 2 ústavy vyplýva povinnosť zákonodarcu zabezpečiť primeranosť trestnej represie vo vzťahu k závažnosti trestného činu, pričom nevyhnutným definičným predpokladom primeranosti je princíp individualizácie trestu. Neprimeraný trest je negáciou práva, ktorá sa svojou podstatou (negovaním práva) ničím nelíši od trestného činu, pričom páchateľ, ktorému toto bezprávie spôsobil štát, nebude mať možnosť dosiahnuť negáciu štátom spôsobenej negácie práva, keďže monopol na trestanie má v rukách štát. Trest má byť úmerný škode, ktorú páchateľ trestným činom spôsobil, a nemá páchateľovi spôsobiť zbytočné útrapy. Trest ako najzávažnejší zásah štátu do základných ľudských práv páchateľa nesmie byť ukladaný mechanicky, bez zváženia všetkých okolností konkrétneho prípadu a pomerov páchateľa. V rozpore s uvedeným napadnuté ustanovenia ukladajú súdu povinnosť uložiť trest prepadnutia majetku bez ohľadu na čas a spôsob jeho nadobudnutia, a teda *ex lege* ukladajú konfiškáciu aj takého majetku, ktorý nepochádza z trestnej činnosti, nebol na jej spáchanie použitý či určený a jeho nadobudnutie s trestnou činnosťou nijako nesúvisí, čím bezprostredne odporujú princípu proporcionality.

I.2. Namietaný nesúlad napadnutých ustanovení s čl. 50 ods. 1 ústavy:

7. Podľa navrhovateľov dostatočným dôvodom nesúladu napadnutých ustanovení s čl. 50 ods. 1 ústavy je vylúčenie právomoci súdu o uložení takéhoto trestu vôbec rozhodovať, keďže napadnuté ustanovenia túto právomoc nahrádzajú obligatórnou povinnosťou súdu uložiť trest prepadnutia majetku bez zohľadnenia zásad ukladania trestov, bez zohľadnenia tzv. sudcovskej individualizácie trestu ako základného predpokladu jeho primeranosti.

I.3. Namietaný nesúlad napadnutých ustanovení s čl. 20 ods. 1 ústavy v spojení s čl. 13 ods. 4 ústavy, s čl. 1 dodatkového protokolu a s čl. 17 ods. 1 charty v spojení s čl. 52 ods. 1 charty:

8. Navrhovatelia k namietanému nesúladu napadnutých ustanovení s čl. 20 ods. 1 ústavy v spojení s čl. 13 ods. 4 ústavy, s čl. 1 dodatkového protokolu a s čl. 17 ods. 1 charty v spojení s čl. 52 ods. 1 charty uvádzajú, že trest prepadnutia majetku uložený na základe napadnutých ustanovení môže v konkrétnych okolnostiach veci predstavovať neprimeraný zásah do vlastníckych práv.

8.1. V tejto súvislosti poukazujú na judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej aj „ESĽP"), podľa ktorej je konfiškácia majetku v trestnom konaní prípustná pri splnení troch podmienok: zákonnosti, nevyhnutnosti a primeranosti. Za základné kritérium pri posudzovaní primeranosti konfiškácie ESĽP považuje rozumný vzťah primeranosti medzi prostriedkom ochrany verejného záujmu na jednej strane a ochranou práva na pokojné užívanie majetku, t. j. či sťažovateľ nebol podrobený neprimeranému bremenu (Ismailov v. Ruská federácia, § 34, podobne tiež Grifhorst v. Francúzsko, Paulet v. Spojené kráľovstvo a ďalšie). Európsky súd pre ľudské práva zároveň žiada primeranosť rozsahu konfiškácie vo vzťahu k závažnosti toho trestného činu, za ktorý bol páchateľ odsúdený, a nie vo vzťahu k tej trestnej činnosti, ktorá mu preukázaná nebola (Gyrlyan v. Ruská federácia, § 28). Konfiškáciu majetku, ktorý nebol výnosom z trestnej činnosti a ani na jej spáchanie nebol použitý, ESĽP opakovane označil za odporujúcu čl. 1 dodatkového protokolu, a to práve z dôvodu jej rozporu s princípom proporcionality.

8.2. Nadväzujúc na uvedené, navrhovatelia uviedli, že obdobné závery potvrdzuje aj Súdny dvor Európskej únie (ďalej len „Súdny dvor"), ktorý k otázke konfiškácie majetku uvádza, že jej výkon podlieha čl. 17 charty, ktorý o. i. stanovuje, že každý má právo vlastniť svoj oprávnene nadobudnutý majetok, užívať ho a nakladať s ním. V súlade s čl. 52 ods. 1 charty možno toto právo obmedziť, keď to skutočne zodpovedá cieľom všeobecného záujmu, ktoré sú uznané Európskou úniou, a nepredstavuje vo vzťahu k sledovanému účelu neprimeraný a neúnosný zásah, ktorým by bola zasiahnutá samotná podstata takto zaručeného práva (rozsudok Súdneho dvora zo 16. 7. 2020 vo veci C-686/18, EU:C:2020:567, bod 85; rozsudok Súdneho dvora zo 14. 1. 2021 vo veci C-319/19, body 52 – 53).

9. V súvislosti s namietaným nesúladom napadnutých ustanovení s chartou navrhovatelia vo vzťahu k čl. 51 ods. 1 charty zdôraznili, že § 58 Trestného zákona vykonáva právne záväzné akty Európskej únie [smernicu Európskeho parlamentu a Rady Európskej únie č. 2014/42/EÚ o zaistení a konfiškácii prostriedkov a príjmov z trestnej činnosti v Európskej únii (ďalej len „smernica 2014/42") a viaceré rámcové rozhodnutia Rady Európskej únie, napríklad 2001/500/JHA, 2003/577/JHA, 2005/212/JHA, 2006/783/JHA a 2007/845/JHA], ktoré na rozdiel od napadnutých ustanovení Trestného zákona predpokladajú kauzálnu súvislosť medzi majetkom podliehajúcim konfiškácii a trestnou činnosťou, za ktorú bol páchateľ právoplatne odsúdený.

I.4. Namietaný nesúlad napadnutých ustanovení s čl. 49 ods. 3 charty:

10. Nesúlad napadnutých ustanovení s čl. 49 ods. 3 charty navrhovatelia odôvodňujú tým, že napadnuté ustanovenia odporujú zásade proporcionality a znemožňujú súdu posúdiť primeranosť obligatórne uloženého trestu prepadnutia majetku vo vzťahu k závažnosti konania, za ktoré sa tento trest ukladá.

10.1. Navrhovatelia v tejto súvislosti poukazujú na rozsudok Súdneho dvora z 11. februára 2021, v ktorom podal aj výklad čl. 49 ods. 3 charty, pričom o. i. uviedol, že podľa ustálenej judikatúry pri neexistencii zosúladenia právnej úpravy Európskej únie v oblasti sankcií, ktoré možno uložiť, zostáva členským štátom právomoc zvoliť si sankcie, ktoré sú podľa nich najvhodnejšie. Pri výkone svojej právomoci sú však členské štáty povinné dodržiavať právo Európskej únie a jeho všeobecné zásady, a teda aj zásadu proporcionality (rozsudok zo 16. 7. 2015, Chmielewski, C-255/14, EU:C:20l5:475, bod 21 a citovaná judikatúra). Konkrétne správne alebo donucovacie opatrenia, ktoré umožňuje vnútroštátna právna úprava, nemôžu ísť nad rámec toho, čo je primerané a potrebné na uskutočnenie legitímnych cieľov sledovaných touto právnou úpravou (rozsudok zo 16. 7. 2015, Chmielewski, C-255/14, EU:C:2015:475, bod 22 a citovaná judikatúra). Podľa citovaného rozsudku prísnosť sankcií musí byť primeraná závažnosti porušení, ktoré postihujú, a to najmä zabezpečením skutočne odstrašujúceho účinku, pričom musia rešpektovať všeobecnú zásadu proporcionality (rozsudok zo 16. 7. 2015, Chmielewski, C-255/14, EU:C:2015:475, bod 23 a citovaná judikatúra; C-77/20, body 36 – 38).

11. Na základe uvedených dôvodov navrhovatelia uzatvárajú, že napadnuté ustanovenia sú v rozpore s čl. 1 ods. 1, čl. 13 ods. 4, čl. 16 ods. 2, čl. 20 ods. 1 a čl. 50 ods. 1 ústavy, čl. 1 dodatkového protokolu, čl. 17 charty v spojení s čl. 52 ods. 1 charty a čl. 49 ods. 3 charty. Navrhujú, aby ústavný súd rozhodol, že napadnuté ustanovenia nie sú v súlade s príslušnými referenčnými normami.

II.
Stanoviská účastníkov konania a vedľajšieho účastníka konania a ďalší priebeh konania

12. Po prijatí návrhu na ďalšie konanie si ústavný súd podľa § 86 ods. 1 zákona o ústavnom súde vyžiadal písomné stanovisko k návrhu navrhovateľov od Národnej rady Slovenskej republiky (ďalej len „národná rada“), vlády Slovenskej republiky (ďalej len „vláda“), za ktorú stanovisko predkladá Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky (ďalej len „ministerstvo spravodlivosti“), Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“), Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky (ďalej len „generálna prokuratúra“) a Slovenskej advokátskej komory (ďalej aj „SAK“). Ústavný súd zároveň podľa § 58 ods. 3 zákona o ústavnom súde účastníkov konania vyzval, aby sa vyjadrili, či súhlasia s upustením od ústneho pojednávania o prijatom návrhu.

II.1. Stanovisko národnej rady:

13. Národná rada vo vyjadrení č. PREDS-138-1/2021 z 21. októbra 2021 (doručenom 25. októbra 2021) uviedla, že ústavnému súdu zasiela *„návrh napadnutého zákona s dôvodovou správou (tlač 342), prepis rozpravy z 20. schôdze Národnej rady Slovenskej republiky z 12. a 13. júla 2011 (V. volebné obdobie).“*. K návrhu na vyslovenie nesúladu napadnutých ustanovení sa národná rada meritórne nevyjadrila.

13.1. Národná rada zároveň vo vyjadrení uviedla, že súhlasí s upustením od ústneho pojednávania.

II.2. Stanovisko vlády:

14. Vláda zastúpená ministerstvom spravodlivosti vo svojom vyjadrení č. 25356/2021/100 z 30. júla 2021 doručenom ústavnému súdu 2. augusta 2021 návrhu navrhovateľov odporúčala nevyhovieť, pretože napadnuté ustanovenia *„spĺňajú všetky atribúty ústavne súladnej právnej normy“*.

14.1. K jednotlivým námietkam navrhovateľov vláda uviedla, že *„napadnuté ustanovenia sú výrazom trestnej politiky štátu, kde štát disponuje širokou mierou uváženia. Ide o zákonnú právnu úpravu, ktorá taxatívne a jasne stanovuje, za aké trestné činy je nutné ich páchateľom súdom uložiť trest prepadnutia majetku. Napadnuté ustanovenia sa tak nedostávajú do rozporu s čl. 49 Ústavy alebo čl. 7 ods. 1 dohovoru (nullum*

crimen, nulla poena sine lege). Napadnuté ustanovenia ďalej v ich znení sú dostatočne jasné a precízne, nenabádajú ani neumožňujú použitie analógie, ani iným spôsobom neumožňujú pochybovať o ich aplikovaní na konkrétny prípad (uznanie viny za spáchanie tam vymenovaných trestných činov). Nemožno teda ani tvrdiť, že by napadnuté ustanovenia boli v akomkoľvek smere nesúladné s princípom jasnosti a vnútornej bezrozpornosti právnych noriem vyplývajúcim z princípu právnej istoty podľa čl. 1 ods. 1 Ústavy.“.

14.2. Vláda zároveň uviedla, že pokiaľ ide o *„dodržanie princípu proporcionality zákonnej úpravy ukladania trestov za páchanie trestnej činnosti, vláda uznáva, že napadnuté ustanovenia predstavujú jednej z najzávažnejších zásahov do majetku v dispozícii dotknutej osoby.“*.

14.3. Tento zákonný zásah však je plne odôvodnený ústavnou kautelou, podľa ktorej *„majetok nadobudnutý v rozpore s právnym poriadkom ochranu nepožíva“* (čl. 20 ods. 1 tretia veta ústavy) a kde *„zásahy do vlastníckeho práva možno dovoliť iba vtedy, ak ide o majetok nadobudnutý nezákonným spôsobom alebo z nelegálnych príjmov“* (čl. 20 ods. 5 ústavy).

14.4. Napadnuté ustanovenia sú zákonným vykonaním týchto ústavných predpokladov, príkazov a požiadaviek, spĺňajú tak princíp legality a predvídateľnosti právnej úpravy.

14.5. Vláda tiež akcentuje, že páchateľ trestnej činnosti nemôže legitímne očakávať, že majetok, ktorý nadobudol trestnou činnosťou alebo z výnosu z trestnej činnosti, alebo ktorý použil na páchanie trestnej činnosti a pod., bude požívať ochranu a nebude naň pri ukladaní trestu páchateľovi za takúto trestnú činnosť súdom siahnuté. V tomto napadnuté ustanovenia nie sú v rozpore s legitímnymi očakávaniami ako komponentom princípu právnej istoty podľa čl. 1 ods. 1 a čl. 20 ods. 1 ústavy a čl. 1 dodatkového protokolu.

14.6. Vláda zároveň uviedla, že *„napadnuté ustanovenie v § 58 ods. 2 Trestného zákona prikazuje súdu uložiť trest prepadnutia majetku bez splnenia podmienok uvedených v odseku 1, ak páchateľ nadobudol majetok aspoň v značnom rozsahu trestnou činnosťou alebo z výnosu z trestnej činnosti. Inak povedané, súd nie zbavený povinnosti v individuálnej veci konkrétneho páchateľa pri obligatórnom ukladaní tohto druhu trestu skúmať (a v zmysle dôkaznej situácie vyhodnotiť), či páchateľ nadobudol majetok aspoň v značnom rozsahu trestnou činnosťou alebo z výnosu z trestnej činnosti. Rovnako páchateľ, ktorému v prípade dokázania viny hrozí pri konkrétnom trestnom čine obligatórne uloženie trestu prepadnutia majetku vie a má právo počas hlavného pojednávania uvádzať skutočnosti na svoju obranu, ktoré preukazujú, že majetok páchateľa nie je nadobudnutý (vôbec alebo do výšky značného rozsahu) trestnou činnosťou alebo z výnosu z trestnej činnosti, ale legálnou cestou. Napadnuté ustanovenie nijak nezasahuje do nezávislosti súdu a princípu individualizácie trestu. Čo sa týka napadnutého ustanovenia § 58 ods. 3 Trestného zákona, ani toto napadnuté ustanovenie nijak nezasahuje do nezávislosť súdu a princípu individualizácie trestu. Napadnuté ustanovenie totiž neupravuje (i) aký konkrétny majetok, (ii) v akom rozsahu, (iii) pri akej konkrétnej skutkovej a právnej situácii, súd uloží v rámci obligatórne ukladaného trestu prepadnutia majetku pri konkrétnych trestných činoch. Ustanovenia § 58 ods. 2 a 3 a § 59 Trestného zákona neupravujú výslovnú limitáciu, podľa ktorej by súd nemohol vo výroku o treste prepadnutia majetku uviesť napr. v akej hodnote alebo v akom rozsahu má majetok páchateľa prepadnúť resp. limitovať prepadnutie majetku časom, v rámci ktorého páchateľ majetok nadobúdal alebo inými konkrétnymi okolnosťami. Priestor pre takýto postup súdu vláda nachádza aj s ohľadom na § 34 ods. 4 Trestného zákona, podľa ktorého súd aj pri treste prepadnutia majetku môže podľa mienky vlády určiť jeho výmeru, a to s prihliadnutím na okolnosti tam vymenované (t. j. individuálne vyvažovať).“*.

14.7. Vláda tak vo svojom stanovisku vychádza z predpokladu, že napadnuté ustanovenia umožňujú uložiť trest prepadnutia majetku tak, že postihuje len majetok priamo súvisiaci s trestnou činnosťou. Na podporu tohto tvrdenia vláda odkazuje na dva rozsudky, konkrétne rozsudok senátu Okresného súdu Banská Bystrica č. k. 1 Tk 1/2016 z 29. júna 2016 (potvrdený uznesením Krajského súdu v Banskej Bystrici sp.

zn. 4 To 49/2016) a rozsudok Okresného súdu Trenčín č. k. 3 Tk 2/2018 z 19. februára 2019 v spojení s uznesením Krajského súdu v Trenčíne sp. zn. 3 To 22/2019.

14.8. Z uvedených dôvodov vláda poukazuje na to, že napadnuté ustanovenia sú spôsobilé byť predmetom ústavne konformného výkladu.

II.3. Stanovisko najvyššieho súdu:

15. Najvyšší súd vo svojom vyjadrení č. KP3/2021-318 z 19. júla 2021 uviedol, že pri úprave jednotlivých druhov trestov, zásad a spôsobov ich ukladania *«je nevyhnutné, aby takáto právna úprava dodržiavala aj vyššie zmienené princípy: v okolnostiach posudzovanej veci najmä princíp deľby moci, rešpektu k základným právam a slobodám a princíp primeranosti. K rešpektovaniu požiadavky primeranosti trestu k spáchanému trestnému činu pritom musí dochádzať v dvoch rovinách: (i) individuálnej - v rámci rozhodovacej činnosti súdu pri ukladaní konkrétneho trestu páchateľovi za spáchanie konkrétneho trestného činu a (ii) všeobecnej - v rámci normotvornej činnosti zákonodarcu pri stanovovaní všeobecných podmienok ukladania a výkonu trestov. Je zrejmé, že nevyhnutným predpokladom rešpektovania požiadavky primeranosti trestu súdom v individuálnej rovine je rešpektovanie tejto požiadavky zákonodarcom v rovine všeobecnej, keďže v zmysle zásady nulla poena sine lege je súd pri rozhodovaní o treste viazaný zákonom. Preto v prípade, ak je povinnosť súdu ukladať neprimeraný trest „zakódovaná" zákonodarcom už priamo v zákone, nemá súd v konkrétom prípade možnosť uložiť páchateľovi iný než neprimeraný trest. V rámci požiadavky primeranosti trestu zohráva významnú úlohu sudcovská individualizácia trestu, ktorá fakticky umožňuje naplnenie tejto požiadavky v konkrétnych prípadoch. Individualizácia trestu je prostriedkom dosiahnutia primeranosti trestu. Druh a výmera trestu musia byť súdom v každom konkrétnom prípade stanovené tak, aby zodpovedali všetkým okolnostiam daného prípadu (PL. ÚS 106/2011).»*.

15.1. Podľa najvyššieho súdu zákonodarca právnou úpravou obligatórneho ukladania trestu prepadnutia majetku zároveň *„v rozpore s čl. 50 ods. 1 ústavy odňal súdom možnosť individualizácie trestu, ktorá je nevyhnutným predpokladom jeho primeranosti, a v konečnom dôsledku tak neprípustným spôsobom zasiahol do pôsobnosti, ktorá je v rámci deľby moci zverená moci súdnej."*. Z týchto dôvodov najvyšší súd zastáva názor, že *„ustanovenia § 58 ods. 2 a ods. 3 Trestného zákona nie sú v súlade primárne s čl. 1 ods. 1. čl. 13 ods. 4 a čl. 50 ods. 1 ústavy a v nadväznosti na to tiež s čl. 20 ods. 1. ods. 5 ústavy a čl. 1 protokolu a v prípade aplikácie práva Európskej únie aj v rozpore s čl. 49 ods. 3 a čl. 17 ods. 1 charty"*, a navrhuje, aby ústavný súd návrhu navrhovateľov vyhovel.

II.4. Stanovisko generálnej prokuratúry:

16. Stanovisko generálnej prokuratúry č. k. 1GUp 42/21/1000-17 z 12. augusta 2021 má analyticko-deskripitívnu povahu; generálna prokuratúra v ňom uvádza popis *„relevantných článkov ústavy, medzinárodných dohovorov a ustanovení Trestného zákona a histórie právnej úpravy trestu prepadnutia majetku"*, popis relevantných článkov smernice 2014/42 a stručnú analýzu právnej úpravy zhabania časti majetku, popis zahraničných právnych úprav upravujúcich prepadnutie majetku a zhabanie časti majetku (Česká republika, Bulharsko, Francúzsko, Nemecko) a popis rozhodovacej činnosti ústavného súdu, najvyššieho súdu, Súdneho dvora a ESĽP.

16.1. V závere stanoviska generálna prokuratúra upozorňuje na nejednotný výklad a aplikáciu napadnutých ustanovení všeobecnými súdmi: *„Slovenské súdy pristupujú k aplikácii napadnutého ustanovenia rozdielnym spôsobom. V prevažnej miere striktne ukladajú trest prepadnutia majetku v intenciách ustanovenia § 58 ods. 2 a 3 Trestného zákona (napríklad rozhodnutie najvyššieho súdu sp. zn. 5 Tdo 52/2020 z 27. augusta 2020). V iných prípadoch negujú (obchádzajú) obligatórne ukladanie trestu prepadnutia majetku, pretože s využitím teleologického a logického výkladu tohto ustanovenia ho nepovažujú za primeraný a spravodlivý (napríklad rozhodnutie Krajského súdu v Trenčíne sp. zn. 23 To 174/2014 z 8. januára 2015). Bol zistený aj prípad, kedy súd napriek tomu, že splnil príkaz zákonodarcu uložiť trest prepadnutia majetku,*

v odôvodnení svojho rozhodnutia však vyslovil vážne pochybnosti o ústavnosti obligatórneho ukladania trestu prepadnutia majetku (napríklad rozhodnutie najvyššieho súdu sp. zn. 6 Tdo 59/2019 z 25. marca 2020).“

16.2. K návrhu na vyslovenie nesúladu napadnutých ustanovení generálna prokuratúra nezaujala meritórne stanovisko.

II.5. Stanovisko Slovenskej advokátskej komory:

17. Slovenská advokátska komora vo svojom stanovisku z 19. júla 2021 uvádza dve skutočnosti, ktoré podľa nej „*sú vo vzájomnej súvislosti, ale aj každá z nich samostatne spôsobilé odôvodniť záver, že predmetné ustanovenia Trestného zákona nie sú v súlade s Ústavou Slovenskej republiky.*“. Jednou z takýchto skutočností je podľa SAK „*znemožnenie oprávnenia a povinnosti súdu dostatočne individualizovať trest páchateľovi trestného činu, či doslova odňatie právomoci súdu rozhodovať o individuálnom treste... Ak však zákon v prípade konkrétneho trestného činu stanovuje súdu presný postup a povinnosť uložiť určitý trest (čo je aj v prípade napadnutých ustanovení) je takéto ustanovenie zákona zjavne protiústavné. V načrtnutej situácii je totiž súd povinný ex lege uložiť páchateľovi určitého trestného činu konkrétny trest, a teda na jednej strane je tento páchateľ de facto zbavený svojho základného práva na uloženie primeraného, spravodlivého a v súlade so zásadami na ukladanie trestov individualizovaného trestu súdom, a na strane druhej je de facto zbavený svojej právomoci rozhodovať o individuálnom treste aj súd, pretože o otázke trestu za neho rozhodol priamo zákonodarca.*“.

II.6. Zhrnutie doručených stanovísk:

18. Z už oboznámených stanovísk vyplýva, že i) najvyšší súd a SAK odporúčajú ústavnému súdu návrhu vyhovieť, ii) národná rada a generálna prokuratúra meritórny postoj k návrhu nezaujali, a iii) vláda zastúpená ministerstvom spravodlivosti odporúča návrhu nevyhovieť.

18.1. Najvyšší súd a SAK namietajú, že obligatórna povaha trestu prepadnutia majetku v rozsahu, v akom je konajúci súd povinný ho v prípadoch podľa § 58 ods. 2 a 3 Trestného zákona uložiť, znemožňuje súdom ukladať individualizované tresty, a teda tresty, ktoré sú v individuálnych okolnostiach primerané a spravodlivé. Podľa najvyššieho súdu «*v prípade, ak je povinnosť súdu ukladať neprimeraný trest „zakódovaná“ zákonodarcom už priamo v zákone, nemá súd v konkrétom prípade možnosť uložiť páchateľovi iný než neprimeraný trest*». Podľa SAK napadnuté ustanovenia odnímajú súdom právomoc rozhodovať o individuálnom treste.

18.2. Vláda, naopak, uvádza, že aj v prípadoch podľa § 58 ods. 2 a 3 Trestného zákona majú konajúce súdy oprávnenie skúmať primeranosť ukladaného trestu, pretože aj v týchto prípadoch vždy pôjde „*o majetok, ktorý priamo súvisí s páchaním trestnej činnosti, z ktorej bol páchateľ uznaný vinným.*“.

18.3. Zatiaľ čo najvyšší súd a SAK vychádzajú z predpokladu, že znenie napadnutých ustanovení bez ohľadu na individuálne okolnosti veci neumožňuje uložiť trest prepadnutia majetku v inom ako absolútnom rozsahu, vláda sa domnieva, že napadnuté ustanovenia priznávajú súdom právomoc uložiť trest prepadnutia majetku práve a len v časti, v ktorej tento majetok priamo súvisí s páchaním trestnej činnosti, z ktorej bol páchateľ uznaný vinným.

18.4. Generálna prokuratúra v tejto súvislosti konštatuje isté odlišnosti v aplikačnej praxi jednotlivých súdov a uvádza príklady rozhodnutí, v ktorých sa konajúce súdy buď odklonili od znenia napadnutých ustanovení, alebo ich aplikovali s výhradou, že ich uplatnenie považujú za neprimerané, alebo ich aplikovali v striktnom súlade s ich znením.

II.7. Replika navrhovateľov:

19. Právny zástupca navrhovateľov v podaní doručenom ústavnému súdu 6. decembra 2021 k stanoviskám národnej rady, vlády, najvyššieho súdu, generálnej prokuratúry a SAK

v podstatnom uviedol, že sa v plnom rozsahu stotožňuje so stanoviskami SAK, najvyššieho súdu a generálnej prokuratúry a súčasne zásadne odmieta stanovisko vlády.

II.8. K ústnemu pojednávaniu:

20. Ústavný súd podľa § 58 ods. 3 zákona o ústavnom súde vec prejednal a rozhodol bez nariadenia ústneho pojednávania, pretože o ústne pojednávanie žiaden z účastníkov nepožiadal najneskôr vo svojom prvom podaní vo veci, pričom ústavný súd na základe obsahu podaní dospel k záveru, že od ústneho pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

III.
Východiská na posúdenie dôvodnosti návrhu

III.1. Základné pojmové východiská:

21. Základná nomenklatúra konfiškačných trestov a ochranných opatrení v podmienkach súčasného trestného zákonodarstva Slovenskej republiky rozoznáva trest prepadnutia majetku (§ 58 Trestného zákona), trest prepadnutia veci (§ 60 Trestného zákona), ochranné opatrenie zhabanie veci (§ 83 Trestného zákona) a ochranné opatrenie zhabanie časti majetku (§ 83a Trestného zákona).

22. Vo všeobecnosti predstavuje trest prepadnutia majetku tzv. generálnu konfiškáciu, ktorá sa vzťahuje buď na celý majetok páchateľa, alebo na jeho časť a má punitívnu povahu. Ide o trest ukladaný spolu s iným trestom za spáchanie trestného činu. Generálnou je táto podoba konfiškácie preto, lebo postihuje majetok bez ohľadu na jeho pôvod, okolnosti nadobudnutia či účely použitia. Generálnu konfiškáciu Trestný zákon buď nepozná (stanovisko vlády), alebo ju predstavuje § 58 v spojení s § 59 ods. 1 Trestného zákona (stanoviská najvyššieho súdu a SAK).

23. Takzvanou špeciálnou konfiškáciou je prepadnutie, resp. zhabanie takého majetku, pri ktorom je buď preukázaná, alebo sa prezumuje vecná súvislosť s trestnou činnosťou. Vzťahuje sa teda na veci, ktoré sú buď všeobecne nebezpečné, alebo je protiprávnou ich súkromná držba, ktoré slúžili alebo mali slúžiť na páchanie trestnej činnosti, ktoré boli trestnou činnosťou získané a ktoré z takýchto vecí priamo alebo nepriamo pochádzajú. Špeciálnu konfiškáciu predstavujú § 60, § 83 a § 83a Trestného zákona.

24. Tradičná, resp. klasická podoba špeciálnej konfiškácie predpokladá preukázanie vecnej súvislosti s trestnou činnosťou. Na tieto účely § 60 Trestného zákona ustanovuje, že príslušný súd uloží trest prepadnutia veci, a) ktorá bola použitá na spáchanie trestného činu, b) ktorá bola určená na spáchanie trestného činu alebo c) ktorá je výnosom z trestnej činnosti.

Modernou podobou je tzv. rozšírená konfiškácia, pri ktorej sa nevyžaduje odsúdenie za trestný čin, ale postačuje rozumne odôvodnený predpoklad, že postihovaný majetok pochádza z trestnej činnosti, napríklad z dôvodu zjavného nepomeru medzi legálnymi príjmami páchateľa a jeho skutočným majetkom. Túto podobu rozšírenej konfiškácie ustanovuje § 83a Trestného zákona, ktorý umožňuje zhabať časť majetku páchateľa, ak súd zastáva názor, že *„určitá časť jeho majetku je výnosom z trestnej činnosti na základe preukázania, že hodnota majetku, ktorú páchateľ nadobudol alebo previedol na inú osobu v čase najviac päť rokov pred páchaním takéhoto trestného činu, v čase jeho páchania alebo po jeho spáchaní, je v hrubom nepomere k príjmom páchateľa nadobudnutým v súlade so zákonom alebo na základe iných skutočností odôvodňujúcich takýto záver.“*.

25. Bez prihliadnutia na konkrétne pojmoslovie a systematiku právnej úpravy (trest vs. ochranné opatrenie) platí, že strešným pojmom pre tie nástroje trestného práva, ktorými sa postihuje majetok páchateľa, je pojem konfiškácie.

III.2. Vývoj právnej úpravy konfiškácie v Trestnom zákone:

III.2.1. Rekodifikácia:

26. V rekodifikovanom Trestnom zákone z roku 2005 sa úprava trestu prepadnutia majetku presunula do všeobecnej časti § 58 a § 59. Trest prepadnutia veci sa presunul do § 60 a zhabanie veci do § 83. Úprava prepadnutia veci a zhabania veci je v takmer nezmenenej podobe prevzatá z predchádzajúcej úpravy.

27. Úprava trestu prepadnutia majetku prešla v rekodifikácii významnými zmenami. Ustanovenie § 58 ods. 1 Trestného zákona odvtedy znie: *„Trest prepadnutia majetku môže súd uložiť vzhľadom na okolnosti spáchaného trestného činu a pomery páchateľa, ak páchateľa odsudzuje na trest odňatia slobody na doživotie alebo ak ho odsudzuje na nepodmienečný trest odňatia slobody za obzvlášť závažný zločin, ktorým páchateľ získal alebo sa snažil získať majetkový prospech veľkého rozsahu alebo ktorým spôsobil škodu veľkého rozsahu.“*

27.1. Predmetné ustanovenie teda upravuje fakultatívnu podobu trestu prepadnutia majetku, pri ktorej zostáva zachovaná všeobecná podmienka posúdenia okolností trestného činu a pomerov páchateľa. Podmienka zištného motívu však bola modifikovaná tak, že sa vyžaduje majetkový prospech veľkého rozsahu, a pribudla nová alternatívna podmienka následku v podobe škody veľkého rozsahu.

28. Po takmer päťdesiatich rokoch sa rekodifikáciou opätovne zaviedla aj obligatórna podoba trestu prepadnutia majetku (§ 58 ods. 2 Trestného zákona). Konajúci súd bol povinný ho uložiť vždy, ak páchateľa odsudzoval za niektorý z taxatívne vymenovaných trestných činov a ak sa zároveň preukázalo, že *„páchateľ nadobudol majetok alebo jeho časť z nelegálnych príjmov“*. Dôvodová správa pritom neponúkala jednoznačnú interpretáciu, či možno konfiškovať iba ten majetok, o ktorom sa preukázalo, že bol nadobudnutý z nelegálnych príjmov.

28.1. Taxatívny zoznam trestných činov obsahoval závažnejšie formy nedovolenej výroby omamných a psychotropných látok, jedov alebo prekurzorov, ich držanie a obchodovanie s nimi, legalizáciu príjmov z trestnej činnosti, založenie, zosnovanie a podporovanie zločineckej skupiny, založenie, zosnovanie a podporovanie teroristickej skupiny a závažnejšie formy prijímania úplatku. Zákon č. 576/2009 Z. z. doplnil trestný čin terorizmu a niektorých foriem účasti na terorizme.

29. Aj pri obligatórne ukladanom treste prepadnutia majetku naďalej platilo, že príslušnému súdu zostala zachovaná právomoc určiť, že prepadnutiu podlieha iba časť majetku, pričom výslovne vylúčená bola možnosť postihnúť životne dôležité veci páchateľa a jeho blízkej rodiny (§ 59 ods. 1 Trestného zákona).

III.2.2. Vývoj právnej úpravy od roku 2010:

30. Zákon č. 224/2010 Z. z. s účinnosťou od 1. septembra 2010 novelizoval Trestný zákon tak, že výrazne rozšíril katalóg trestných činov, za ktorých spáchanie sa povinne ukladá trest prepadnutia majetku, a zároveň úpravou § 59 ods. 1 odňal príslušným súdom právomoc rozhodovať, či sa uložený trest bude vzťahovať na celý majetok alebo iba na jeho časť.

30.1. Ustanovenie § 58 ods. 2 tak ukladá súdom povinnosť uložiť trest prepadnutia majetku v prípade konkrétnych trestných činov, ak je zároveň preukázané, že páchateľ *„nadobudol majetok aspoň v značnom rozsahu trestnou činnosťou alebo z príjmov pochádzajúcich z trestnej činnosti“*. Dôvodová správa k tomu uvádza, že *„druhou podmienkou konfiškácie je preukázanie, že konfiškovateľný majetok pochádza z trestných činností osoby z obdobia pred odsúdením...Rámcové rozhodnutie Rady 2005/212/SVV formuluje záväzok členského štátu EÚ tak, aby majetok pochádzal z trestnej činnosti.“*.

30.2. Pri splnení týchto podmienok sa trest prepadnutia majetku ukladá *ex lege* v rozsahu a spôsobom podľa § 59 ods. 1 Trestného zákona, t. j. bez možnosti súdu rozhodnúť o prepadnutí len časti majetku alebo o vylúčení životne dôležitých vecí (pre páchateľa

a na neho odkázané osoby) z rozsahu majetku podliehajúcemu konfiškácii.

30.3. Dôvodová správa k tomu uvádza: *„Keďže trest prepadnutia majetku u fyzickej osoby a ochranné opatrenie zhabanie majetku u právnickej osoby sú vo svojej podstate rovnaké z hľadiska účinkov na majetkovú sféru dotknutej osoby, navrhuje sa zjednotiť právnu úpravu okruhu majetku, ktorý možno týmito trestnými sankciami postihnúť. Keďže aj v jednom aj v druhom prípade bude po uložení sankcie nasledovať konkurzné konanie, navrhuje sa odvíjať okruh majetku, ktorý tieto sankcie postihnú, od právnej úpravy zákona o konkurze a reštrukturalizácii. Majetok, ktorý ako taký vo všeobecnosti nepodlieha konkurzu, nebude postihovaný ani trestnoprávnou sankciou. Právna konštrukcia je postavená na pozitívnej enumerácii majetku, ktorý bude postihovaný trestom prepadnutia majetku (konštrukcia je rovnaká aj v prípade ochranného opatrenia zhabania majetku). V prvom rade pôjde o výťažok zo speňaženia majetku v rozsahu, ktorý patrí odsúdenému po skončení konkurzu. Ďalej pôjde o majetok, ktorý je vylúčený zo súpisu majetku podstát (§ 81 zákona č. 7/2005 Z. z.) za splnenia podmienky, že ide o majetok, ktorý patrí odsúdenému po skončení konkurzu. Súčasne pôjde o majetok podliehajúci konkurzu, ak nedošlo k jeho speňaženiu (k dôvodom pozri zákon č. 7/2005 Z. z.), za splnenia rovnakej podmienky, že ide o majetok, ktorý patrí odsúdenému po skončení konkurzu.“*

31. Novelou Trestného zákona v podobe zákona č. 262/2011 Z. z. s účinnosťou od 1. septembra 2011 bola úprava konfiškačných trestov rozšírená o § 58 ods. 3, ktorý zaviedol povinnosť príslušného súdu uložiť páchateľovi trest prepadnutia majetku pri odsúdení za niektorý z taxatívne vymenovaných trestných činov bez skúmania akejkoľvek ďalšej podmienky.

31.1. Dôvodová správa k tomu uvádza: *„Novonavrhované ustanovenie ods. 3 reaguje v kontexte ostatnej novelizácie Ústavy Slovenskej republiky na potrebu dôslednejšieho majetkového postihu páchateľov spoločensky obzvlášť nebezpečných trestných činov. V súlade s medzinárodnoprávnymi záväzkami Slovenskej republiky k Rade Európy je normatívnou motiváciu zavedenia citovaného ustanovenia predovšetkým naplnenie ratio legis Dohovoru Rady Európy o praní špinavých peňazí, vyhľadávaní, zaistení a konfiškácii ziskov z trestnej činnosti a o financovaní terorizmu (ozn. MZV SR č. 91/2009 Z. z.), ktorý sleduje zamedzenie kumulovania ziskov a ďalšieho používania prostriedkov získaných zo závažnej trestnej činnosti. V tomto zmysle možno poukázať aj na výrazný nielen výchovný, ale aj prevenčný rozmer novonavrhovaného ustanovenia. Koncepčne obdobné ustanovenie pozná v podobe § 73d v spojení s § 76a aj Trestný zákon Nemeckej spolkovej republiky. Rovnako možno poukázať aj na ustanovenia trestných kódexov iných európskych krajín, ktoré reagovali na potrebu dôslednejšieho postihu ziskov a majetku páchateľa získaných zo závažnej trestnej činnosti (napr. § 36e Trestného zákona Holandského kráľovstva).“*

III.3. Komparatívny prehľad úpravy konfiškačných nástrojov v rámci Európskej únie:

32. Ústavný súd na účely posúdenia dôvodnosti návrhu vykonal komparatívnu analýzu právnej úpravy konfiškačných trestov a opatrení, a to v rozsahu dvanástich členských štátov Európskej únie: Belgicko, Česká republika, Chorvátsko, Francúzsko, Litva, Lotyšsko, Nemecko, Poľsko, Rakúsko, Slovinsko, Španielsko a Taliansko. Súčasťou analýzy bolo aj preskúmanie relevantnej judikatúry najvyšších súdnych autorít.

32.1. Z analýzy vyplývajú tieto závery: i) väčšina skúmaných štátov nepozná trest tzv. generálnej konfiškácie a, naopak, nasleduje celoeurópsky trend presadzovania tzv. rozšírenej konfiškácie (v právnom poriadku Slovenskej republiky § 83a Trestného zákona); ii) v tých štátoch, v ktorých sa uplatňuje trest prepadnutia majetku, je ustanovený ako fakultatívny (§ 58 ods. 1 Trestného zákona); iii) žiadny zo skúmaných štátov neustanovuje obligatórny trest prepadnutia majetku v jeho celom rozsahu.

33. Trest prepadnutia majetku absentuje v trestnom zákonodarstve týchto štátov: Belgicko, Chorvátsko, Litva, Nemecko, Poľsko, Rakúsko, Slovinsko, Španielsko a Taliansko. V týchto členských štátoch Európskej únie slúžia na postihovanie tzv. kriminálneho bohatstva rôzne verzie rozšírenej konfiškácie, ktoré sa v podrobnostiach rozsahu a spôsobu uplatnenia líšia, ale zodpovedajú relevantným právne záväzným

aktom Európskej únie (časť III.6 nálezu).

34. V Českej republike, vo Francúzsku a v Lotyšsku pôsobia popri nástrojoch rozšírenej konfiškácie aj nástroje generálnej konfiškácie. K prípustnosti tohto trestu a podmienkam jeho uplatnenia zaujali forenzné postoje aj vnútroštátne súdy, resp. ESĽP.

34.1. V Českej republike má trest prepadnutia majetku vždy iba fakultatívnu povahu, pričom konajúci súd ho môže uložiť buď v absolútnom, alebo v čiastočnom rozsahu. V zmysle judikatúry Najvyššieho súdu Českej republiky a Ústavného súdu Českej republiky je konajúci súd povinný pri ukladaní trestu prepadnutia majetku rešpektovať všeobecné zásady ukladania trestov a aj „rozsah a hodnotu majetku, ktorý patrí páchateľovi, aby mal aspoň rámcovú predstavu o dopade tohto trestu na majetkové pomery páchateľa a ďalších osôb, ktorých oprávnených záujmov sa uložený trest týka.“ (II. ÚS 1454/20).

34.2. Francúzske trestné zákonodarstvo umožňuje konfiškáciu v rozsahu od vecí slúžiacich na spáchanie trestného činu až po celý majetok páchateľa.

34.3. V Lotyšsku bola generálna konfiškácia ustanovená v podobe, v akej je namietaná v tomto konaní, t. j. v podobe obligatórneho trestu prepadnutia celého majetku páchateľa. V dôsledku rozsudku ESĽP vo veci Markus proti Lotyšsku, ktorý takúto úpravu označil za nesúladnú s Dohovorom o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“), došlo k jej zmene do podoby fakultatívne ukladaného trestu prepadnutia majetku s právomocou súdu moderovať rozsah postihovaného majetku.

35. Nad rámec uvedených záverov považuje ústavný súd za účelné spomenúť aj judikatúru Spolkového ústavného súdu Nemecka, ktorý rozhodoval o § 43a Trestného zákonníka prijatom v roku 1992. Toto ustanovenie umožňovalo v taxatívne uvedených prípadoch uloženie tzv. majetkového trestu (Vermögensstrafe), a to v podobe peňažnej sankcie v maximálnej výške zodpovedajúcej celému majetku páchateľa.

35.1. Spolkový ústavný súd vyhlásil v roku 2002 v konaní o ústavnej sťažnosti § 43a Trestného zákonníka za protiústavný z dôvodu jeho neurčitosti (Bundesverfassungsgericht, Urteil des Zweiten Senats vom 20. März 2002, 2 BvR 794/95). Podľa Spolkového ústavného súdu sa na majetkový trest vzťahuje požiadavka určitosti, teda zákonná definícia trestného činu a trestu, ktorý možno uložiť, musí byť dostatočne konkrétna. Iba tak môže byť hroziaca sankcia pre občana predvídateľná. Trest musí byť zároveň primeraný zavineniu a závažnosti skutku. V zákone musí byť špecifikovaný najmä druh sankcií za príslušnú skutkovú podstatu, ako aj horná a dolná hranica hroziaceho trestu. Napokon zákonodarca je ústavne povinný špecifikovať hodnotiace kritériá, ktorými sa musí súdne rozhodnutie riadiť pri výbere druhu trestu a aplikovaní konkrétneho sankčného rámca. Iba pomocou zákonom určených a súdmi konkretizovaných pravidiel na výmeru trestov možno v jednotlivých prípadoch docieliť, že široko nastavené trestné sadzby budú aplikované v súlade s princípmi právneho štátu. Chýbajú totiž zákonné požiadavky na to, ktoré hodnotiace kritériá by mali byť rozhodujúce pre výšku majetkového trestu. Spolkový ústavný súd v tejto súvislosti vyčítal zákonodarcovi, že neurčil hornú hranicu trestu konkrétne, ale iba s odkazom na celý majetok odsúdeného.

III.4. Dohovor a judikatúra Európskeho súdu pre ľudské práva:

36. V otázke súladu konfiškačných nástrojov s dohovorom sú vecne relevantné najmä čl. 6 ods. 1 (súdna ochrana), čl. 1 dodatkového protokolu (vlastnícke právo) a prípadne aj čl. 8 dohovoru (ochrana súkromia a rodinného života).

37. V tejto súvislosti kladie ESĽP osobitný dôraz na právo dotknutej osoby efektívne namietať prípadnú neprimeranosť sankcie spočívajúcej v zásahu do jej vlastníckeho práva. Toto právo sa vzťahuje na páchateľa, ako aj na tretie osoby, ktoré môžu byť uložením trestu dotknuté. Efektivita tohto práva predpokladá možnosť súdu sa vznesenou argumentáciou zaoberať, posúdiť jej opodstatnenosť a na tomto posúdení založiť svoje rozhodnutie.

37.1. Právo na efektívnu námietku, ktorému zodpovedá povinnosť konajúceho súdu sa ňou reálne zaoberať a ukladanú sankciu individualizovať do podoby primeraného a spravodlivého trestu, je relevantné vo vzťahu k obligatórnej povahe konfiškačného trestu, ako aj vo vzťahu k jeho rozsahu.

37.2. V rozsudku Markus proti Lotyšsku k tomu ESĽP uviedol: «Zatiaľ čo sa zdá, že znenie vnútroštátneho práva umožňuje, aby sa konfiškáciou majetku postihla iba časť majetku odsúdeného (pozri odsek 33), Súd poukazuje na nálezy ústavného súdu, ktorý dospel k záveru, že existuje neistota a rozdielnosť v judikatúre týkajúca sa možnosti súdu prvého stupňa určiť rozsah konfiškácie majetku. Predovšetkým sa súdy prvého stupňa často domnievali, že ich právomoc bola obmedzená na nariadenie konfiškácie celého majetku danej osoby a pristúpili k tomu aj vtedy, keď by sa výsledok mohol považovať za neprimeraný (pozri odsek 20).

Súd sa domnieva, že ak právna úprava ponecháva takúto neistotu v súvislosti s rozsahom právomoci súdu prvého stupňa, nemožno ju považovať za predvídateľnú a neposkytuje ochranu proti svojvôli. Môže tiež vážne narušiť schopnosť dotknutej osoby účinne predložiť svoje argumenty súdu. Pokiaľ ide o obligatórnu povahu trestu, Súd už predtým rozhodol, že povinná konfiškácia majetku zbavila dotknutých sťažovateľov akejkoľvek možnosti účinne predložiť svoje argumenty a akýchkoľvek vyhliadok na úspech (pozri Andonoski, § 37 – § 38 a G.I.E.M. S.R.L. a iní, § 303, oba už citované a porovnaj Denisova a Moiseyeva proti Rusku z 1. apríla 2010, č. 16903/03, § 61 – § 64). Okrem toho určenie presného rozsahu trestu v predsúdnom konaní rozhodnutím, ktoré má slúžiť na iný účel, ako argumentuje vláda (pozri odsek 58), nemožno považovať za poskytnutie primeranej príležitosti jednotlivcovi účinne predložiť svoje argumenty príslušným orgánom.

Vo vzťahu k rozsahu preskúmania vykonaného vnútroštátnymi súdmi v prípade sťažovateľa Súd poznamenáva, že neexistovalo žiadne individuálne posúdenie trestu prepadnutia majetku, ktorý mu bol uložený. V rozsudkoch odsudzujúcich sťažovateľa sa analýza proporcionality týkala len pozbavenia osobnej slobody a nezaoberala sa vedľajším trestom prepadnutia majetku (pozri odseky 7 – 8). Súdy nikdy nešpecifikovali konkrétny majetok, ktorý mal byť skonfiškovaný, a preto rozsah trestu nebol vo vnútroštátnych rozsudkoch určený. Nikdy nebola analyzovaná otázka, či výška majetku, ktorý sa má zhabať, zodpovedala závažnosti trestného činu, ani to, či to pre sťažovateľa nebolo nadmerne zaťažujúce. V súlade s tým sa Súd domnieva, že už uvedené legislatívne nedostatky obmedzili rozsah preskúmania vykonávaného vnútroštátnymi súdmi do tej miery, že toto preskúmavanie bolo príliš úzke na splnenie požiadavky „spravodlivej rovnováhy“ obsiahnutej v článku 1 dodatkového protokolu, a preto sťažovateľovi neposkytol primeranú možnosť predložiť svoje argumenty príslušným orgánom (porovnaj Paulet proti Spojenému kráľovstvu, č. 6219/08, § 67 – § 68, 13. mája 2014).» (body 72 – 74).

38. V rozsudku Todorov a ďalší proti Bulharsku z 13. júla 2021 ESĽP pripomenul svoju doterajšiu judikatúru (napríklad Rummi proti Estónsku), v zmysle ktorej „považoval Súd konfiškáciu za neprimeranú, keď nebolo možné nájsť žiadnu súvislosť medzi skonfiškovaným majetkom a akoukoľvek trestnou činnosťou“, resp. „sa nevykonalo žiadne individuálne posúdenie toho, ktoré kusy majetku majú byť skonfiškované“.

39. Vo vzťahu k ochrane vlastníckeho práva je podľa ESĽP podstatné, aby konfiškácia vzhľadom na konkrétne okolnosti veci predstavovala primeranú a spravodlivú sankciu, t. j. aby bol daný „rozumný vzťah primeranosti medzi prostriedkom ochrany verejného záujmu na jednej strane a ochranou práva na pokojné užívanie majetku, t. j. inými slovami, či sťažovateľ nebol podrobený neprimeranému bremenu“ (napríklad Ismailov v. Ruská federácia, Paulet v. Spojené kráľovstvo).

III.5. Právo Európskej únie a judikatúra Súdneho dvora:

40. Vo vzťahu k predmetu konania je vecne relevantnou predovšetkým smernica 2014/42 a označené ustanovenia charty.

40.1. Účelom smernice 2014/42 je postihovať príjmy z trestnej činnosti, a to tak, aby sa týkali nielen priamych príjmov z trestnej činnosti, ale aj všetkých nepriamych výnosov vrátane následných opätovných investícií alebo premeny priamych príjmov: *„Príjmy tak môžu zahŕňať akýkoľvek majetok vrátane majetku, ktorý bol úplne alebo čiastočne premenený na iný majetok a ktorý bol zmiešaný s majetkom získaným z legitímnych zdrojov, a to až do určenej hodnoty zmiešaných príjmov. Môžu tiež zahŕňať príjem alebo iné výhody plynúce z príjmov z trestnej činnosti alebo z majetku, na ktorý boli takéto príjmy premenené alebo s ktorým boli takého príjmy zmiešané.“* (recitál 11 preambuly).

40.2. Konfiškácia sa má vzťahovať na *„prostriedky a príjmy z trestnej činnosti alebo majetok v hodnote zodpovedajúcej takýmto prostriedkom alebo príjmom.“* (recitál 15 preambuly).

41. Smernica 2014/42 rozlišuje medzi konfiškáciou a rozšírenou konfiškáciou. Podľa čl. 4 ods. 1 *„členské štáty prijmú potrebné opatrenia, ktoré umožnia úplnú alebo čiastočnú konfiškáciu prostriedkov a príjmov alebo majetku v hodnote zodpovedajúcej takýmto prostriedkom alebo príjmom, a to za predpokladu konečného odsudzujúceho rozsudku v trestnej veci, ktorý môže byť tiež výsledkom konania v neprítomnosti.“* (konfiškácia).

41.1. Podľa čl. 5 ods. 1 *„členské štáty prijmú potrebné opatrenia, ktoré umožnia úplnú alebo čiastočnú konfiškáciu majetku vo vlastníctve osoby odsúdenej za trestný čin, ktorý môže viesť priamo alebo nepriamo k hospodárskemu prospechu, ak je súd na základe okolností prípadu vrátane konkrétnych skutočností a dostupných dôkazov, ako napríklad, že hodnota majetku je neprimeraná k zákonnému príjmu odsúdenej osoby, presvedčený, že dotknutý majetok je získaný z trestnej činnosti.“* (rozšírená konfiškácia).

42. Bez ohľadu na to, či sa nelegálny pôvod majetku preukazuje (konfiškácia) alebo dôvodne prezumuje (rozšírená konfiškácia), smernica 2014/42 upravuje formy tzv. špeciálnej konfiškácie, čiže tých represívnych nástrojov, ktoré predpokladajú nejakú podobu a intenzitu vzťahu medzi postihovaným majetkom a trestnou činnosťou. Neupravuje a členským štátom teda ani neukladá prijatie sankcií majúcich povahu tzv. generálnej konfiškácie.

42.1. Bezprostredný právny význam smernice 2014/42 pre posúdenie dôvodnosti návrhu je redukovaný skutočnosťou, že ide o tzv. minimálne pravidlá, ktoré členskému štátu nebránia prijať prísnejšiu vnútroštátnu úpravu (recitály 5, 19 a 22 preambuly a čl. 1 ods. 1).

42.2. Zákonodarca teda disponuje širšou mierou normotvornej úvahy, než aká bezprostredne vyplýva zo smernice 2014/42 a iných aktov sekundárneho práva Európskej únie.

42.3. Zároveň sú ale hranice tejto úvahy vytýčené chartou a jej výkladom zo strany Súdneho dvora a tiež dohovorom a judikatúrou ESĽP. Národná rada je teda plne spôsobilá prijať aj prísnejšiu úpravu, než akú ustanovuje smernica, takáto úprava však musí byť zlučiteľná s referenčnými právami a princípmi.

42.4. Za osobitne relevantné považuje Súdny dvor najmä čl. 17 (vlastnícke právo) a čl. 47 charty (súdna ochrana). V rozsudku C-319/19 zo 14. januára 2021 Súdny dvor uvádza, že výkon konfiškácie *„podlieha čl. 17 Charty, ktorý okrem iného stanovuje, že každý má právo vlastniť svoj oprávnene nadobudnutý majetok, užívať ho a nakladať s ním“*, toto právo možno *„obmedziť vtedy, keď to skutočne zodpovedá cieľom všeobecného záujmu, ktoré sú uznané Úniou, a nepredstavuje to vo vzťahu k sledovanému účelu neprimeraný a neúnosný zásah, ktorým by bola zasiahnutá samotná podstata takto zaručeného práva (pozri v tomto zmysle rozsudok zo 16. júla 2020, Adusbef a Federconsumatori, C686/18, EU:C:2020:567, bod 85, ako aj citovanú judikatúru).“* (body 52 – 53). Vo výroku citovaného rozsudku Súdny dvor konštatuje, že *„1. Článok 2 ods. 1 rámcového rozhodnutia Rady 2005/212/SVV z 24. februára 2005 o konfiškácii príjmov, nástrojov a majetku z trestnej činnosti v spojení s článkom 17 ods. 1 Charty základných práv Európskej únie sa má vykladať v tom zmysle, že bráni vnútroštátnej právnej úprave, ktorá umožňuje konfiškáciu nástroja použitého na spáchanie trestného činu pašovania vo veľkom rozsahu, ak tento nástroj patrí tretej osobe konajúcej v dobrej viere. Článok 4 rámcového rozhodnutia 2005/212 v spojení s článkom 47 Charty základných práv sa má vykladať v tom zmysle, že bráni vnútroštátnej právnej úprave, ktorá umožňuje konfiškáciu majetku patriaceho inej osobe,*

než je osoba, ktorá spáchala trestný čin, v rámci trestného konania bez toho, aby táto prvá osoba disponovala účinným prostriedkom nápravy.“.

III.6. Zhrnutie východísk pre posúdenie dôvodnosti návrhu:

43. Z dvanástich členských štátov Európskej únie, ktorých úpravu ústavný súd analyzoval v komparatívnej perspektíve, nemá kombináciu obligatórnej a absolútnej povahy trestu prepadnutia majetku zakotvenú žiadny z nich, pričom Lotyšsko, ktoré takúto úpravu v obsahu aj v účinkoch podobnú tej, ktorá je predmetom tohto konania, zakotvenú malo, ju zmenilo.

44. Najzjavnejším trendom v európskom priestore je legislatívna aj aplikačná špecifikácia podmienok rozšírenej konfiškácie, pri ktorej sa buď preukazuje, alebo dôvodne predpokladá nelegálny spôsob nadobudnutia postihovaného majetku, napríklad cez inštitút zjavného nepomeru medzi legálnymi príjmami a disponibilnými majetkovými hodnotami.

45. Relevantné právne záväzné akty Európskej únie upravujú nástroje tzv. špeciálnej konfiškácie (vrátane rozšírenej konfiškácie), pri ktorej sa preukazuje alebo predpokladá súvislosť postihovaného majetku s trestnou činnosťou. Táto úprava ustanovuje tzv. minimálne pravidlá, takže členský štát sa od nej smie odchýliť k prísnejším pravidlám, ak pritom dodrží referenčné normy a princípy. Tie sú predmetom rozsiahleho výkladu v judikatúre Súdneho dvora a predovšetkým v judikatúre ESĽP.

46. Z rozhodovacej činnosti ESĽP vyplýva, že jedným zo základných predpokladov súladu vnútroštátnej úpravy, resp. jej aplikácie s dohovorom je efektívna možnosť dotknutej osoby namietať nezákonnosť a/alebo neprimeranosť konfiškačného trestu či opatrenia.

47. Z hľadiska podmienky zákonnosti je dôležitou premennou predvídateľnosť a určitosť právnej úpravy. Z hľadiska primeranosti je kľúčovým faktorom právomoc vnútroštátneho súdu prispôsobiť rozsah ukladanej sankcie konkrétnym okolnostiam prípadu.

48. Judikatúra Súdneho dvora kladie dôraz jednak na procesné práva tretích osôb, ktorých práva môžu byť konfiškáciou dotknuté (súdna ochrana), a jednak na požiadavku primeranosti uloženej sankcie (vlastnícke právo).

49. Judikatúra najvyšších súdnych autorít viacerých členských štátov Európskej únie sa vyznačuje zdržanlivosťou pri posudzovaní legitimity tých legislatívnych nástrojov konfiškácie, ktorých uplatnenie je viazané na preukázanú alebo dôvodne predpokladanú nelegálnu povahu majetku páchateľa, a tiež aj trvaním na požiadavkách určitosti a predvídateľnosti úpravy konfiškácie a primeranosti výsledku uplatnenia takejto úpravy v konkrétnych prípadoch.

IV.
Posúdenie dôvodnosti návrhu

IV.1. Vymedzenie predmetu kontroly:

50. Navrhovatelia vo vzťahu k obom napadnutým ustanoveniam namietajú predovšetkým nesúlad s princípom proporcionality vo väzbe na ochranu vlastníckych práv a s ústavne zakotvenou právomocou súdov rozhodovať okrem viny aj o treste. Bez rozlišovania medzi odsekmi 2 a 3 § 58 Trestného zákona považujú obe ustanovenia za odporujúce zákazu krutého trestu, princípu individualizácie trestu a princípu primeranosti pri zásahu do základných práv a slobôd.

51. Úlohou ústavného súdu je v prvom rade posúdiť, či sú obe napadnuté ustanovenia rovnako zaťažené namietanými vadami alebo či, naopak, rozdiely medzi nimi vyžadujú odlišné závery.

52. Podľa § 58 ods. 1 Trestného zákona súd môže uložiť trest prepadnutia majetku, ak páchateľa odsudzuje na doživotný trest odňatia slobody alebo na nepodmienečný trest odňatia slobody za obzvlášť závažný zločin, ktorým páchateľ získal alebo sa snažil získať majetkový prospech veľkého rozsahu alebo ktorým spôsobil škodu veľkého

rozsahu.

52.1. Podľa § 58 ods. 2 Trestného zákona trest prepadnutia majetku konajúci súd uloží bez splnenia podmienok uvedených v odseku 1, ak odsudzuje páchateľa za spáchanie trestného činu nedovolenej výroby omamných a psychotropných látok, jedov alebo prekurzorov, ich držanie a obchodovanie s nimi podľa § 173 ods. 3, trestného činu obchodovania s ľuďmi podľa § 179, trestného činu zverenia dieťaťa do moci iného podľa § 180 ods. 2 alebo 3 alebo § 181, trestného činu vydierania podľa § 189 ods. 2 písm. c), trestného činu hrubého nátlaku podľa § 190 ods. 1, 3, 4 alebo 5 alebo § 191 ods. 3 alebo 4, trestného činu nátlaku podľa § 192 ods. 3 alebo 4, trestného činu nepovolenej prevádzky lotérií a iných podobných hier podľa § 230 ods. 2, 3 alebo 4, trestného činu legalizácie výnosu z trestnej činnosti podľa § 234, trestného činu falšovania, pozmeňovania a neoprávnenej výroby peňazí a cenných papierov podľa § 270, trestného činu uvádzania falšovaných, pozmenených a neoprávnene vyrobených peňazí a cenných papierov podľa § 271 ods. 1, trestného činu výroby a držby falšovateľského náčinia podľa § 272 ods. 3, trestného činu skrátenia dane a poistného podľa § 276 ods. 3 alebo ods. 4, trestného činu neodvedenia dane a poistného podľa § 277 ods. 3 alebo ods. 4, trestného činu daňového podvodu podľa § 277a ods. 2 alebo ods. 3, trestného činu nezaplatenia dane a poistného podľa § 278 ods. 2 alebo 3, trestného činu porušenia predpisov o štátnych technických opatreniach na označenie tovaru podľa § 279 ods. 2 alebo 3, trestného činu teroru podľa § 313 alebo § 314, trestného činu prijímania úplatku podľa § 328 ods. 2, trestného činu falšovania a pozmeňovania verejnej listiny, úradnej pečate, úradnej uzávery, úradného znaku a úradnej značky podľa § 352 ods. 6, trestného činu prevádzačstva podľa § 355 alebo § 356, trestného činu kupliarstva podľa § 367 ods. 3, trestného činu výroby detskej pornografie podľa § 368, trestného činu rozširovania detskej pornografie podľa § 369, trestného činu ohrozovania mravnosti podľa § 372 ods. 2 alebo 3, trestného činu teroristického útoku podľa § 419, trestného činu niektorých foriem účasti na terorizme podľa § 419b, trestného činu financovania terorizmu podľa § 419c alebo trestného činu cestovania na účel terorizmu podľa § 419d a páchateľ nadobudol majetok aspoň v značnom rozsahu trestnou činnosťou alebo z výnosu z trestnej činnosti.

52.2. Podľa § 58 ods. 3 Trestného zákona trest prepadnutia majetku súd uloží bez splnenia podmienok uvedených v odseku 1 aj vtedy, ak odsudzuje páchateľa za spáchanie trestného činu nedovolenej výroby omamných a psychotropných látok, jedov alebo prekurzorov, ich držanie a obchodovanie s nimi podľa § 172 ods. 3 alebo 4 alebo § 173 ods. 4, trestného činu legalizácie výnosu z trestnej činnosti podľa § 233 ods. 3 alebo 4, trestného činu založenia, zosnovania a podporovania zločineckej skupiny podľa § 296, trestného činu založenia, zosnovania a podporovania teroristickej skupiny podľa § 297, trestného činu prijímania úplatku podľa § 328 ods. 3 alebo § 329 ods. 3 alebo trestného činu podplácania podľa § 334 ods. 2.

53. Z argumentácie vlády vyplýva, že podľa jej mienky napadnuté ustanovenia nie sú nástrojmi, tzv. generálnej konfiškácie, pri ktorej sa neskúma vzťah medzi postihovaným majetkom páchateľa a trestnou činnosťou, z ktorej je uznaný vinným, ale sú nástrojmi tzv. špeciálnej konfiškácie, pri ktorej je podmienkou uloženia trestu či ochranného opatrenia buď preukázaná, alebo rozumne predpokladaná súvislosť medzi trestnou činnosťou a postihovaným majetkom.

54. Tvrdenie vlády, že pri ukladaní trestu prepadnutia majetku v prípadoch podľa napadnutých ustanovení pôjde *„vždy o majetok, ktorý priamo súvisí s páchaním trestnej činnosti, z ktorej bol páchateľ uznaný vinným“*, je v bezprostrednom rozpore s faktom, že pri § 58 ods. 3 nie je uloženie daného trestu nijako podmienené nadobudnutím akéhokoľvek majetku trestnou činnosťou. Je pojmovo vylúčené, aby sa prepadnutie majetku vzťahovalo výlučne na majetok súvisiaci s trestnou činnosťou v tých prípadoch, v ktorých jeho nelegálne nadobudnutie či použitie na spáchanie trestného činu vôbec nie je podmienkou uloženia daného trestu. V prípade, že by sa téza vlády mala uplatniť aj vo vzťahu k § 58 ods. 3 Trestného zákona, by tak uloženie trestu prepadnutia majetku nielenže nemohlo byť obligatórne, ale by dokonca objektívne nebolo možné.

55. Pokiaľ ide o rozdiely v obsahu a normatívnych účinkov § 58 ods. 2 Trestného zákona

a § 58 ods. 3 Trestného zákona, ústavný súd konštatuje, že je nesporné, že zatiaľ čo uloženie trestu prepadnutia majetku podľa § 58 ods. 2 Trestného zákona predpokladá aj splnenie materiálnej podmienky spočívajúcej v okolnosti, že „páchateľ nadobudol majetok aspoň v značnom rozsahu trestnou činnosťou alebo z výnosu z trestnej činnosti“, v prípadoch podľa § 58 ods. 3 Trestného zákona sa takáto podmienka nevyžaduje.

55.1. Rozdiel medzi napadnutými ustanoveniami je tak rozdielom medzi i) konfiškáciou, ktorá je obligatórnou iba v prípade, ak sa preukáže, že páchateľ aspoň časť majetku zodpovedajúcu značnému rozsahu, nadobudol trestnou činnosťou alebo z výnosov z nej (ods. 2), a ii) konfiškáciou, ktorá je obligatórnou vždy, ak súd odsudzuje páchateľa za konkrétny trestný čin v príslušnej kvalifikácii bez podmienky tzv. kriminálneho zisku (ods. 3).

IV.2. Referenčné normy:

56. Podľa čl. 1 ods. 1 prvej vety ústavy Slovenská republika je zvrchovaný, demokratický a právny štát.

56.1. Podľa čl. 13 ods. 4 ústavy pri obmedzovaní základných práv a slobôd sa musí dbať na ich podstatu a zmysel. Takéto obmedzenia sa môžu použiť len na ustanovený cieľ.

56.2. Podľa čl. 16 ods. 2 ústavy nikoho nemožno mučiť ani podrobiť krutému, neľudskému či ponižujúcemu zaobchádzaniu alebo trestu.

56.3. Podľa čl. 20 ods. 1 ústavy každý má právo vlastniť majetok. Vlastnícke právo všetkých vlastníkov má rovnaký zákonný obsah a ochranu. Majetok nadobudnutý v rozpore s právnym poriadkom ochranu nepožíva. Dedenie sa zaručuje.

56.4. Podľa čl. 50 ods. 1 ústavy len súd rozhoduje o vine a treste za trestné činy.

57. Podľa čl. 1 ods. 1 dodatkového protokolu každá fyzická osoba alebo právnická osoba má právo pokojne užívať svoj majetok. Nikoho nemožno zbaviť jeho majetku s výnimkou verejného záujmu a za podmienok, ktoré ustanovuje zákon a všeobecné zásady medzinárodného práva.

58. Podľa čl. 17 ods. 1 charty každý má právo vlastniť svoj oprávnene nadobudnutý majetok, užívať ho, nakladať s ním a odkázať ho. Nikoho nemožno zbaviť jeho majetku, s výnimkou verejného záujmu, v prípadoch a za podmienok, ktoré ustanovuje zákon, pričom musí byť včas vyplatená spravodlivá náhrada. Užívanie majetku môže byť upravené zákonom v nevyhnutnej miere v súlade so všeobecným záujmom.

58.1. Podľa čl. 49 ods. 3 charty prísnosť trestov nesmie byť neprimeraná trestnému činu.

58.2. Podľa čl. 52 ods. 1 charty akékoľvek obmedzenie výkonu práv a slobôd uznaných v tejto charte musí byť ustanovené zákonom a rešpektovať podstatu týchto práv a slobôd. Za predpokladu dodržiavania zásady proporcionality možno tieto práva a slobody obmedziť len vtedy, ak je to nevyhnutné a skutočne to zodpovedá cieľom všeobecného záujmu, ktoré sú uznané Úniou, alebo ak je to potrebné na ochranu práv a slobôd iných.

IV.3. Súlad s princípmi právneho štátu vrátane princípu primeranosti (čl. 1 ods. 1 ústavy, čl. 13 ods. 4 ústavy, čl. 16 ods. 2 ústavy):

59. Ústavný súd si je vedomý spoločensko-právnej relevancie pojmu „kriminálne bohatstvo“ a vníma potrebu predchádzať jeho tvorbe či užívaniu aj nástrojmi trestného práva. Princíp, že zločin sa nesmie vyplácať, je legitímny a dôležitý.

60. Ústavný súd tiež považuje za dôležité pripomenúť, že jeho úlohou nie je nahrádzať rozhodnutie zákonodarcu o katalógu trestných činov a katalógu trestov, ktoré sa za ustanovené trestné činy majú ukladať, ani tieto katalógy nálezom modifikovať. V tejto polohe by sa ústavný súd dostával do konfliktu s povinnosťou zdržanlivosti a prinajmenšom nepriamo by sa štylizoval do úlohy tzv. pozitívneho zákonodarcu. Tým je výlučne národná rada (prípadne za istých podmienok občania Slovenskej republiky). Tá však práve preto nesie zodpovednosť za súlad vlastnej normotvornej úvahy s ústavou a dohovorom.

61. Zákonodarca zároveň pri koncipovaní nástrojov, prostredníctvom ktorých do trestných kódexov premieta princíp, že zločin sa nesmie vyplácať, disponuje širokou mierou úvahy. Ústavný súd nemá dôvod ani právomoc tieto nástroje spochybňovať, pokiaľ spĺňajú základné ústavné parametre. V tejto súvislosti ústavný súd zdôrazňuje, že jeho úlohou nie je hľadať ten najmenej invazívny spôsob realizácie legitímnych cieľov verejného záujmu ani takýto spôsob ukladať zákonodarcovi ako jediný možný. Škála, v ktorej rozsahu možno princíp proporcionality, zákaz krutého trestu či požiadavku spravodlivej rovnováhy medzi súkromnými právami a verejným záujmom považovať za zachované, je relatívne široká.

61.1. Nesmie však ísť o spôsob, ktorý sa požiadavkám primeranosti celkom zjavne vymyká, resp. z ktorého vyplýva, že zákonodarca tieto požiadavky v konkrétnom právnom kontexte považuje za bezpredmetné.

62. Nie je vylúčené, že za istých okolností môže byť primeraným a spravodlivým trest prepadnutia majetku páchateľa. Rovnako je však zrejmé, že za istých okolností môže byť takýto trest neprimeraným a nespravodlivým. Apriórne vylúčenie možnosti príslušného súdu tieto okolnosti posúdiť a následne odôvodniť taký záver, aký z nich vyplýva vo vzťahu k primeranosti trestu prepadnutia majetku, tak zakladá právny stav, v ktorom sú súdy ako orgány aplikácie práva zbavené právomoci skúmať primeranosť ukladaného trestu, a teda právomoci ukladať iba taký trest, aký za daných okolností považujú za primeraný a spravodlivý.

63. Zákonodarca jednoducho ustanovuje nevyvrátiteľnú domnienku, že pri spáchaní ktoréhokoľvek trestného činu v kvalifikácii podľa § 58 ods. 2 a 3 Trestného zákona je spravodlivým a primeraným práve a len taký trest, ktorého súčasťou je aj prepadnutie majetku páchateľa.

64. Ústavný súd nenachádza dôvod ani možnosť aplikovať štandardný test proporcionality na normu, ktorá pojmovo vylučuje skúmanie primeranosti. Apriórne vylúčenie proporcionality z procesu ukladania trestu prepadnutia majetku, jej vylúčenie ako princípu, ktorým sa ukladanie trestov má spravovať, zakladá ďalšie úvahy o ne/primeranosti ako takej nadbytočnými.

65. V kontexte tohto záveru ústavný súd odkazuje na svoju plenárnu judikatúru k otázke primeranosti trestných sankcií: „Vychádzajúc zo zásady humanity, treba dodržať princíp úmernosti represie, aby táto neprekročila mieru nevyhnutnú na splnenie účelu trestu... Teoretické východiská penológie poukazujú na potrebu zvoliť optimálnu mieru represie, keďže ani príliš mierny, ani príliš prísny trest podľa nej nepôsobia výchovne, ale demoralizujúco, zároveň varujú pred tzv. exemplárnym trestaním spočívajúcim v tom, že sa konkrétna prísnosť trestu neodôvodňuje hľadiskom individuálnej prevencie, ale potrebou odstrašiť verejnosť ustanovením prehnane prísnych trestov, kde je zintenzívnením represie potlačený moment prevencie. Obsahom vykonávaného trestu je určitá ujma na inak chránených základných právach a slobodách páchateľa (napr. na osobnej slobode, na majetku, na cti a pod.). Ujma nie je cieľom trestu, je iba nevyhnutným prostriedkom na dosiahnutie účelu trestu. V trestnom zákonodarstve právneho štátu nie je trest sám osebe účelom, nepredstavuje odplatu za spáchaný trestný čin... Z uvedeného vyplýva, že v prípade, ak budú trest, resp. odplata obsiahnutá v treste prísnejšie ako bezprávie spôsobené trestným činom, nedôjde len k negácii tohto bezprávia, ale zároveň uloženým trestom vznikne nové bezprávie – bezprávie voči neprimerane potrestanému páchateľovi trestného činu. Neprimeraný trest je teda negáciou práva, ktorá sa svojou podstatou (negovaním práva) ničím nelíši od trestného činu, pričom páchateľ, ktorému toto bezprávie spôsobil štát, nebude mať možnosť dosiahnuť negáciu štátom spôsobenej negácie práva, keďže monopol na trestanie má v rukách štát. V zmysle tejto požiadavky má byť trest úmerný škode, ktorú páchateľ trestným činom spôsobil, a nemá páchateľovi spôsobiť zbytočné útrapy. Trest ako najzávažnejší zásah štátu do základných ľudských práv páchateľa nesmie byť ukladaný mechanicky, bez zváženia všetkých okolností konkrétneho prípadu a pomerov páchateľa. Z požiadavky primeranosti trestu jednoznačne vyplýva zákaz akéhokoľvek exemplárneho trestania. Trestnú represiu je preto nutné uplatňovať len v nevyhnutne nutnej miere.“ (PL. ÚS 106/2011).

65.1. Zákaz mučenia a krutého, neľudského či ponižujúceho zaobchádzania alebo trestu zakotvený v čl. 16 ods. 2 ústavy sa síce primárne týka najmä telesných trestov, no tento zákaz má obmedzujúci vplyv aj na ostatné druhy trestov a zabezpečujúcich (ochranných) opatrení, ktoré síce samy osebe nemožno považovať za neľudské alebo ponižujúce, ktoré sa však nesmú ukladať alebo vykonávať spôsobom, ktorým by sa stali neľudskými alebo ponižujúcimi. K trestom porušujúcim tento zákaz sa nikdy nie je prípustné uchýliť, a to hoci by ich odstrašujúci účinok mal byť akýkoľvek. Totiž trest nestráca charakter neľudského trestu, prípadne ponižujúceho trestu iba na základe skutočnosti, že ho v súvislosti s regulovaním zločinnosti možno pokladať za efektívny zastrašujúci prostriedok alebo že v skutočnosti takým prostriedkom aj je (PL. ÚS 6/09). Vo väčšine prípadov súdom nariadeného potrestania pritom potrestaný môže prežívať pocity poníženia, prípadne duševné či fyzické nepohodlie, ktoré subjektívne môže vnímať ako „strádanie“ či „utrpenie“, avšak aby došlo k porušeniu tejto zásady, musí ísť o zaobchádzanie alebo trest spôsobujúce psychické alebo fyzické utrpenie dosahujúce určitý stupeň (závažnosť). Podľa názoru ústavného súdu napadnutá právna úprava, ktorá prikazuje uloženie trestu prepadnutia majetku popri obligatórne uloženom treste odňatia slobody (bod 76), má potenciál spôsobiť utrpenie odsúdeného dosahujúce stupeň (závažnosť) takej intenzity, ktorá porušuje zákaz mučenia a krutého, neľudského či ponižujúceho trestu zakotvený v čl. 16 ods. 2 ústavy.

66. Účinky právnej normy, ktorá *ex lege* vylučuje aplikáciu princípu primeranosti pri ukladaní trestu, sú s požiadavkami obsiahnutými v čl. 1 ods. 1, čl. 13 ods. 4 a čl. 16 ods. 2 ústavy nezlučiteľné, a preto ústavný súd vyslovil nesúlad napadnutej právnej úpravy s týmito referenčnými normami (bod 1 výroku tohto nálezu).

IV.4. Súlad s ochranou vlastníckeho práva (čl. 20 ods. 1 ústavy):

67. Princíp proporcionality má osobitnú relevanciu aj vo väzbe na tie materiálne práva dotknutej osoby, ktorých sa trest prepadnutia majetku bezprostredne týka, *ergo* práva na ochranu vlastníctva.

68. Jedným zo základných východísk je v tejto súvislosti princíp ochrany legálne nadobudnutého majetku. V zmysle čl. 20 ods. 1 ústavy ochranu nepožíva majetok nadobudnutý v rozpore s právnym poriadkom. *A contrario* teda platí, že majetok nadobudnutý v súlade s právnym poriadkom ochranu požíva a je možné doň zasiahnuť len ústavne prípustným spôsobom.

68.1. Ústavne prípustným je taký spôsob, ktorý okrem iných princípov (napríklad princípu právnej istoty) rešpektuje aj princíp proporcionality. Jeho dodržanie je v kontexte uplatňovania trestno-právnych noriem súdmi vždy vecou konkrétnych skutkových a právnych okolností veci.

69. Relevantná judikatúra ESĽP a Súdneho dvora, majúc primárne kazuistickú povahu, práve preto skúma a vyslovuje závery ku konkrétnym prípadom uloženia konfiškačného trestu alebo opatrenia. V tom type kontroly ústavnosti, ktorú ústavný súd realizuje v tomto konaní, je zohľadnenie individuálnych okolností z povahy veci nemožné, keďže napadnuté ustanovenia sa skúmajú *in abstracto*. Napriek tomu je z vecne súvisiacej judikatúry európskych súdov možné vyabstrahovať a účelne odkázať na nasledujúce úvahy všeobecnej povahy.

69.1. Podľa ESĽP zásah do vlastníckeho práva sa musí opierať o zákonný základ, musí sledovať jeden alebo viacero legitímnych cieľov a medzi zvolenými nástrojmi a cieľmi, ktoré sa nimi majú realizovať, musí existovať rozumný vzťah primeranosti: „Súd musí posúdiť, či medzi požiadavkami verejného záujmu a záujmom dotknutej osoby bola dosiahnutá spravodlivá rovnováha. Takáto rovnováha nie je daná v prípade, ak dotknutá osoba či osoby museli znášať individuálne a neprimerané bremeno.“ (Markus proti Lotyšsku).

69.2. Vo vzťahu k požiadavke, aby zásah spĺňal podmienku zákonnosti, podľa ESĽP „samotná existencia zákonného základu nepostačuje na naplnenie tejto podmienky. Takýto zákonný základ musí disponovať istou kvalitou, konkrétne musí byť zlučiteľný s princípmi právneho štátu a musí poskytovať záruky proti svojvôli... Na to, aby zásah bolo možné považovať za primeraný, musí zodpovedať závažnosti previnenia a sankcia

teda musí zodpovedať závažnosti činu, ktorý sa ňou má trestať. Okrem toho čl. 1 dodatkového protokolu vyžaduje, aby súdne konanie priznalo dotknutej osobe primeranú príležitosť predniesť svoje argumenty pred príslušnými orgánmi na účely efektívnej obrany proti opatreniam, ktoré zasahujú do jej práv.“.

69.3. Z viacerých ďalších rozhodnutí ESĽP vyplýva, že nie každá obligatórne ukladaná konfiškačná sankcia je vždy a zásadne v rozpore s dohovorom. Naopak, pri dodržaní troch podmienok (zákonnosť, legitimita cieľa a primeranosť jeho realizácie) sú konfiškačné opatrenia súčasťou dostupných nástrojov trestnej politiky. Z judikatúry ESĽP a zároveň aj z toho, ako túto judikatúru chápu a vykladajú viaceré ústavné súdy v priestore Európskej únie, však vyplýva, že ak sú vnútroštátne súdy povinné za spáchanie konkrétnych trestných činov vždy uložiť trest prepadnutia majetku, je takáto úprava nesúladná s dohovorom, keďže i) dotknutej osobe nepriznáva reálnu a účinnú možnosť predostrieť súdu také argumenty proti uloženiu sankcie, aké by vôbec mohol vziať do úvahy, a ii) súdu odníma právomoc uložiť primeraný a individualizovaný trest.

69.4. Analogické závery vyplývajú aj z relevantnej judikatúry Súdneho dvora, ktorá sa osobitne týka práv tretích osôb, avšak aj vo vzťahu k páchateľom trvá na tom, že do ich majetkových práv podľa čl. 17 charty je možné trestnou sankciou zasiahnuť iba v prípade, *„keď to skutočne zodpovedá cieľom všeobecného záujmu, ktoré sú uznané Úniou, a nepredstavuje to vo vzťahu k sledovanému účelu neprimeraný a neúnosný zásah, ktorým by bola zasiahnutá samotná podstata takto zaručeného práva.“* (C-319/19).

70. Tým, že napadnuté ustanovenia zakotvujú nevyvrátiteľnú domnienku primeranosti obligatórneho trestu prepadnutia majetku, resp. že otázku primeranosti tohto trestu v individuálnych prípadoch úplne zbavujú právneho významu, znemožňujú dodržanie podmienky primeranosti a únosnosti zásahu do vlastníckych práv, a preto sú nezlučiteľné s požiadavkami vyplývajúcimi z čl. 20 ods. 1 ústavy. Vzhľadom na uvedené ústavný súd vyslovil nesúlad napadnutej právnej úpravy aj s čl. 20 ods. 1 ústavy (bod 1 výroku tohto nálezu).

IV.5. Súlad s požiadavkou súdneho rozhodovania o treste (čl. 50 ods. 1 ústavy):

71. Podľa čl. 50 ods. 1 ústavy len súd rozhoduje o vine a treste za trestné činy.

71.1. Navrhovatelia vo vzťahu k tejto referenčnej norme namietajú, že napadnuté ustanovenia vylučujú právomoc súdu o uložení trestu prepadnutia majetku vôbec reálne rozhodovať, keďže túto právomoc nahrádzajú obligatórnou povinnosťou súdu uložiť trest prepadnutia majetku bez zohľadnenia zásad ukladania trestov, bez zohľadnenia tzv. sudcovskej individualizácie trestu ako základného predpokladu jeho primeranosti.

71.2. Ústavný súd vo vzťahu k tejto námietke navrhovateľov v prvom rade pripomína požiadavku systematického výkladu ústavy. Ústavný súd vo svojej rozhodovacej činnosti opakovane zdôraznil (I. ÚS 351/2010, I. ÚS 306/2010, PL. ÚS 21/2014), že k výkladu právnych predpisov a ich inštitútov nemožno pristupovať len z hľadiska textu zákona, a to ani v takom prípade, keď sa text môže javiť ako jednoznačný a určitý, ale predovšetkým podľa zmyslu a účelu zákona, ako aj v záujme ochrany ústavnoprávnych princípov vrátane ochrany základných práv. Jazykový výklad môže totiž v zmysle ustálenej judikatúry ústavného súdu predstavovať len prvotné priblíženie sa k obsahu právnej normy, ktorej nositeľom je interpretovaný právny predpis; na overenie správnosti či nesprávnosti výkladu, resp. na jeho doplnenie či spresnenie potom slúžia ostatné interpretačné prístupy postavené na roveň gramatickému výkladu, najmä teleologický a systematický výklad vrátane ústavne konformného výkladu, ktoré sú spôsobilé v kontexte racionálnej argumentácie predstavovať významný korektív pri zistení obsahu a zmyslu aplikovanej normy.

71.3. V tejto súvislosti ústavný súd poukazuje na čl. 49 ústavy, v zmysle ktorého len zákon ustanoví, ktoré konanie je trestným činom a aký trest, prípadne iné ujmy na právach alebo majetku možno uložiť za jeho spáchanie. Ústavný princíp vyžadujúci, aby len zákon, t. j. zákonodarca, definoval tresty za spáchanie trestných činov, je ústavným

princípom hmotnoprávneho charakteru vyjadrujúcim hmotnoprávnu zásadu *nulla poena sine lege* (t. j. žiadny trest bez zákona). Z tohto princípu vyplýva subjektívne právo osoby, aby za konanie, ktoré zákonodarca ustanovil ako trestný čin, mohla byť trestne postihnutá výhradne spôsobom ustanoveným zákonodarcom. Táto zásada predstavuje požiadavku, aby zákonodarca vymedzil hranice, v ktorých medziach súd rozhodne o uložení ustanoveného druhu trestu a o výmere tohto trestu za konkrétny trestný čin. Porušením tejto zásady by bolo, ak by zákonodarca ustanovil tresty absolútne neurčité (napr. „bude potrestaný primerane“).

71.4. Vychádzajúc z uvedeného, možno uzavrieť, že z čl. 50 ods. 1 ústavy v spojení s čl. 49 ústavy vyplýva, že kým do výhradnej právomoci zákonodarcu patrí stanovovanie druhov trestov a ich výmery, do výhradnej právomoci súdov patrí rozhodovanie o treste v konkrétnom prípade.

71.5. Z uvedeného vyplýva, že zákonodarca prijatím napadnutej právnej úpravy, ktorou realizoval svoju právomoc priznanú mu čl. 49 ústavy, síce zásadne zasiahol do možnosti súdu individualizovať trest (pozri časť IV.3 odôvodnenia tohto nálezu), avšak realizáciou tejto svojej právomoci zákonodarca nezasiahol aj do samotnej podstaty výlučnej právomoci súdu rozhodovať o treste, keďže toto rozhodovanie súdu neodňal.

71.6. Vzhľadom na uvedené ústavný súd, vychádzajúc zo systematického výkladu čl. 50 ods. 1 ústavy v spojení s čl. 49 ústavy, konštatuje, že napadnutá právna úprava nie je v rozpore s požiadavkami obsiahnutými v čl. 50 ods. 1 ústavy, a preto ústavný súd tejto časti návrhu navrhovateľov nevyhovel (bod 2 výroku tohto nálezu).

IV.6. Zhrnutie a úvahy *de lege ferenda*:

72. Vychádzajúc z vývoja právnej úpravy konfiškácie v Trestnom zákone, z prehľadu úprav vo viacerých členských štátoch Európskej únie vrátane rozhodovacej činnosti tamojších súdov a z judikatúry ESĽP a Súdneho dvora, dospel ústavný súd k záveru, že povinnosť súdu uložiť v taxatívne vymedzených prípadoch trest prepadnutia majetku je výnimočnou úpravou.

73. V podobe, v akej je posudzovaná zákonná úprava ustanovená a v akej sa až na niekoľko sporných a nepreukazných výnimiek uplatňuje, nie je spôsobilá učiniť zadosť referenčným normám, princípom ústavy a relevantnej judikatúre ESĽP a Súdneho dvora, a to z týchto dôvodov:

a) odporuje princípu primeranosti trestov, keďže požiadavku uloženia trestu, ktorý je v konkrétnych okolnostiach veci primeraný a spravodlivý nahrádza nevyvrátiteľnou domnienkou, že v taxatívne určených prípadoch je primeraným a spravodlivým vždy iba trest prepadnutia majetku (čl. 1 ods. 1 ústavy, čl. 13 ods. 4 ústavy a čl. 16 ods. 2 ústavy);

b) vytvára priestor na také zásahy do vlastníckeho práva dotknutých osôb, ktoré sú, resp. môžu byť v konkrétnom prípade neprimerané a odporujúce zásade ochrany legálne nadobudnutého majetku (čl. 20 ods. 1 ústavy).

74. Vychádzajúc z uvedených záverov, ústavný súd rozhodol tak, ako to je uvedené v bode 1 výroku tohto nálezu.

75. Vzhľadom na skutočnosť, že ústavný súd dospel k záveru, že § 58 ods. 2 a 3 Trestného zákona nie sú v súlade s čl. 1 ods. 1, čl. 13 ods. 4, čl. 16 ods. 2 a čl. 20 ods. 1 ústavy, nepovažoval už za potrebné preskúmavať súlad týchto ustanovení s čl. 1 dodatkového protokolu a čl. 17 charty v spojení s čl. 52 ods. 1 charty a čl. 49 ods. 3 charty (m. m. PL. ÚS 10/2014), a preto ústavný súd tejto časti návrhu navrhovateľov nevyhovel (bod 2 výroku tohto nálezu).

76. Ústavný súd pritom nepovažuje za opodstatnené akokoľvek vylučovať trest prepadnutia majetku z katalógu dostupných represívnych nástrojov. Ústavný súd zároveň generálne nevylučuje (bez podrobnejšieho prieskumu a rezultátu pre konkrétnu úpravu), že Trestný zákon na základe mandátu na taký postup podľa čl. 49 ods. 1 ústavy spojí obligatórne s určitým trestným činom určitý trest, a to aj taký, ktorý nemá kvantitatívne rozhraničenie (ako to je v niektorých prípadoch, počnúc § 144 ods. 3 Trestného zákona aj/dokonca pri treste odňatia slobody na doživotie). Vo vzťahu k trestu prepadnutia majetku ukladanému podľa derogovaného ustanovenia výlučne

ako sankčná kumulácia trestu odňatia slobody však ústavný súd nepovažuje taký postup, keďže je ustanovený ako obligatórny, za súladný s ustanoveniami ústavy označenými vo výroku 1 tohto nálezu, teda predovšetkým za primeraný pri úprave zásahu do základného práva na vlastníctvo majetku.

76.1. Vo vzťahu k prípadnej normotvornej reakcii zákonodarcu tak ústavný súd považuje za účelné zdôrazniť, že náprava nedostatkov, ktoré ho viedli k výroku tohto nálezu, môže mať buď podobu zosúladenia aktuálnej verzie generálnej konfiškácie s podrobne diskutovanými požiadavkami ústavy, dohovoru a charty, alebo prípadnú špecifikáciu aktuálnej verzie rozšírenej konfiškácie do podoby, v ktorej táto bude plne spôsobilá realizovať legitímny cieľ verejného záujmu vrátane vyslania jasného signálu, že zločin sa nesmie vyplácať.

76.2. V tejto súvislosti ústavný súd vnímal aj návrhy legislatívnych zmien [vládny návrh novely Trestného zákona (8. volebné obdobie národnej rady, parlamentná tlač č. 1528), poslanecký návrh novely Trestného zákona (8. volebné obdobie národnej rady, parlamentná tlač č. 1322)], ktoré novelizovali právnu úpravu trestu prepadnutia majetku, avšak vzhľadom na konanie predčasných volieb v septembri 2023 sa o nich už v národnej rade nehlasovalo. V zmysle týchto návrhov mal byť § 58 Trestného zákona doplnený odsekom 4 v znení: *„Súd trest prepadnutia majetku podľa odseku 2 alebo odseku 3 neuloží, ak vzhľadom na okolnosti prípadu alebo pomery páchateľa považuje jeho uloženie za neprimerane prísne.“* Zároveň v § 59 Trestného zákona mal byť za odsek 1 vložený nový odsek 2 v znení: *„Súd môže vylúčiť z trestu prepadnutia majetku vec, ktorej prepadnutie považuje vzhľadom na okolnosti prípadu alebo pomery páchateľa za neprimerane prísne.“*

IV.7. Účinky nálezu:

77. Podľa čl. 125 ods. 3 ústavy ak ústavný súd svojím rozhodnutím vysloví, že medzi právnymi predpismi uvedenými v odseku 1 je nesúlad, strácajú príslušné predpisy, ich časti, prípadne niektoré ich ustanovenia účinnosť. Orgány, ktoré tieto právne predpisy vydali, sú povinné do šiestich mesiacov od vyhlásenia rozhodnutia ústavného súdu uviesť ich do súladu s ústavou, ústavnými zákonmi a medzinárodnými zmluvami vyhlásenými spôsobom ustanoveným zákonom. Ak tak neurobia, také predpisy, ich časti alebo ustanovenia strácajú platnosť po šiestich mesiacoch od vyhlásenia rozhodnutia.

77.1. Podľa čl. 125 ods. 6 ústavy rozhodnutie ústavného súdu vydané podľa odsekov 1, 2 a 5 sa vyhlasuje spôsobom ustanoveným na vyhlasovanie zákonov. Právoplatné rozhodnutie ústavného súdu je všeobecne záväzné.

78. Podľa § 68 ods. 2 zákona o ústavnom súde rozhodnutia ústavného súdu v konaní o súlade právnych predpisov, v konaní o súlade medzinárodných zmlúv, v konaní o súlade predmetu referenda, v konaní o výklade ústavy a ústavných zákonov, v konaní o sťažnosti proti výsledku referenda, v konaní o sťažnosti proti výsledku ľudového hlasovania, v konaní o uvoľnení funkcie prezidenta a v konaní o neplatnosti právnych predpisov sa vyhlasujú v Zbierke zákonov Slovenskej republiky v rozsahu ustanovenom týmto zákonom.

78.1. Podľa § 91 ods. 1 zákona o ústavnom súde právny predpis, jeho časť alebo jeho ustanovenie, ktorých nesúlad s právnym predpisom vyššej právnej sily ústavný súd vyslovil, strácajú účinnosť dňom vyhlásenia nálezu ústavného súdu v Zbierke zákonov Slovenskej republiky a platnosť za podmienok ustanovených v § 91 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

78.2. Podľa § 93 ods. 1 zákona o ústavnom súde ak súd v trestnom konaní vydal rozsudok na základe právneho predpisu, jeho časti alebo niektorého jeho ustanovenia, ktorý neskôr stratil účinnosť podľa čl. 125 ods. 3 ústavy, a tento rozsudok nadobudol právoplatnosť, ale nebol vykonaný, strata účinnosti takého právneho predpisu, jeho časti alebo niektorého ustanovenia je dôvodom na obnovu konania podľa Trestného poriadku, ak ústavný súd nerozhodne inak.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 27. septembra 2023

Ivan Fiačan v. r.
predseda Ústavného súdu
Slovenskej republiky

Vydavateľ Zbierky zákonov Slovenskej republiky, správca obsahu a prevádzkovateľ právneho a informačného portálu Slov-Lex dostupného na webovom sídle www.slov-lex.sk je
Úrad vlády Slovenskej republiky, Námestie slobody 1, 813 70 Bratislava,
tel.: 02/ 20925267, e-mail: helpdesk@slov-lex.sk.